

is, dat men de aengeboden genade niet en behoorde te verwerpen, terwijl sy ons noch gebeuren mochte, maer insichtnemende op den soberen staet, daer wy in waren, ende de cleyne apparentie van ontset, makende daer toe sommige den prins logenachtich in sijn scryven. Maer also Jan van Hout seyde: de resolutien van eenen ygelick te willen teyckenen bysondere, ten eynde, in de pluralite van de stemmen te colligeren, niet gedwaelt en werde, hebben de meesten hoop te vreden geweest, dat men, van stonden aen, aen Syne Excellentie soude scryven, ende t'sanderen daechs daer naer aen Lannoy, mitsgaders aen de glippers antwoordt senden, van gelijcken inhoud, als men van te voren aan Baldees geschreven hadde, nopende het vry geley voor drie ofte vier personen, met welcke opinie hem nae oock geconfirmeert heeft Half Leyden, laetende deurdoen sijn eerste advys (1). Waernaer ick geadviseert hebbe, te weten dat ick anders niet verstaen en conde, oft dit selve was een beginsel omme metten vyant te parlementeren, ende in communicatie van deditie se comen, ende also 't selfde contrarieerde niet alleen onsen eet, maer oock de placaten van Syne Excellentie, ende oock diverse missiven, waerby hy ons ernstelijck vermaent hadde, om nuer des vyants scryven niet te luysteren, veel min van heur met brieven yet te versoecken. Liet my beduncken in onser macht niet te sijn, om in sulcx eens te treden, zonder daerop te voren gehoord te hebben 't advys van de bevelhebbers ende rotmeesters der schutteryen, ende genomen, schoon dat het ons geoorloft waer onse eed ende des princen placaten te infringeren, soo stont het nochtans te besien, off het oock de schutteryen believen soude, dewelcke sulcx soe na aenginck als ons, ende principelijck denghenen, die de stadt aldereerst onder de gehoorsaemheyte van Sijn Excellentie gereduceert hadden; tot welck hot meeste part van mijne heeren, daer jegenwoordich sijnde, weynich schults hadden. Vont daeromme raetsaem niet aan den viant, maer aen Syne Excellentie te scryven, waerop Half Leyden heeft geantwoort: dat wy aldaer niet en saten, om malcanderen met placaten te achterhalen, alsoo een ygelick syne opinie behoorden vry te wesen, ende dattet maer gedaen was om beters wille, ende om den vyant het te houden trainerende, ende dat hem leet soude sijn, dat ymant een tant ofte vinger sweren soude, belovende indien het quam, dat wy met den vyant accordeeren souden moeten, dat wy in sulcken gevallen allegader mede deselfde gratie genieten souden als sy luyden. Waerop ick geantwoirt hebbe, dat wy veel liever in ongenade van den vyant, dan in genade hadden te wesen, ende dat wy sulcx niet sochten. Protesterende anderwerf van 'tselfde, ende acte versoekkende als vorens, 't welck ons geweygert is, seggende geen maniere van doen te sijn. Ende Peter Adriaensz. daerenboven, dat hy 'tselfde wel wiste voor Syne Excellentie te verantwoerden, ende oock van meninghe waer de copyen van dien aan Syne Excellentie over te schicken, waervan dien 't opschrift was: *Aen den uytgeweken borge- ren van Leyden*, beyde niet des stats groote segel en van buyten

(1) Bij FRUITIERS bl. 79 . bij ORLERS, bl. 303, en vervolgens bij de meeste lateren, wordt het onderhandelen met Baldaeus voorgesteld, als of dit slechts eene list geweest ware, ten eynde de Spanjaerden te misleiden, en alsoo de stadsheden, om andere zaken uit te regten, door het leger te krijgen. Dat dit het geval niet geweest is, en de groote meerderheid wel degelijk genegen was, zich te onderwerpen, blijkt ten duidelijckste uit de onmin tusschen Douza en den magistraet. ORLERS had daarvan moeten spreken bladz. 506, 515, maar glijdt er luchtig over heen.

opgedrukt. Ende en twijffelde oock niet of 't selfde soude Sijn Excellentie wel aengenaem wesen. Waer jegens ick ten lesten versocht, dat men ten minsten ons daer uyt soude laten, sonder t' onderteyckenen, *deur beveel ende ordonnantie van de magistraet, capiteynen ende wachmeesteren, mitsgaders den rijckdom der stede van Leyden*, gelijk sy in haere voorgaende brieven aen Baldees gedaen hadden, niet jegenstaende datter niemant van ons in sulcks geconsenteert hadde. Versoekkende daerenboven, (nademael het anders voor dese tijt niet wesen en mochte) dat sy ten minsten nog een dach twee ofte drie met de voorzeide brieven te senden souden willen supersederen, also wy verhoopten middenretijt bescheyt van Syne Excellentie te crygen, waernaer wy ons souden hebben te reguleren. 't Welck sy oock afgeslagen hebben. Den sevenden soo heeft Pieter Adriaensz. tot een assistent versocht Jacob van der Does, alsoo hy opentlijck seyde, dat sijn confratres ende die van de wet hem nagaven, dat hy 't altemael alleen regeerde, ende dat sonder hem het accoord metten viant al over lang gemaect soude sijn geweest, noemende daarover het volle collegie (1).

II.

Aen Syne Princelijcke Excellentie.

Remonsteert, in alder oitmoet Uwer Excellentie onderdanige dienaer ende ondersaet, Jan van der Does ende van Noortwijck, hoe dat hy suppliant, in 't begin van het tweede besluyt der stede van Leyden, aemerckende die groote cleynharticheit ende mistroosticheyt van de borgeren ende inwoonderen derselver, uuyt oysaecke van 't subiet ende onversien overcomen des algemeynen viants, mitsgaders het overgaen van de garnisoenen in Rijnlant ten platten lande leggende, ende ter andere syde de sobere provisio, ende quade gesteltenisse van binnen, ter requisitie van den commissaris Bronckhorst, Peter Adriaensz., borgemeester, ende sommige andere vrome borgeren, aenvaert heeft die commissie van 't capiteinschap over het borger vaandel, ter dier tijt binnen der stede voersc. in garnisoen leggende, ten eynde deselve compagnie door fault ende gebreck van capiteyn, overmits 't overlyden van Mr. Andries, niet verlopen ende verstroyt soude werden, ende heeft 't selfde gedurende den tijt der belegeringe by een gehouden ende bedient, gelijk een capiteyn sculdich is te doen, als alle werelt wel kennelick is, sonder nochtans een stuver prouffijts daer van genoten te hebben ter tijt ende wyle toe, dat, door de wonderbaerlicke genade Goodts ende 't goede beleyt van Uwer Princelijcke Excellentie, de stadt ontset ende de belegherde haere verlossinge ghesien hebben. Naer welcke tijt de suppliant, gedititueert sijnde van alle middelen, om hem selven met sijne huysfrou, ende kleyne kinderkens, langer te onderhouden, als van alle syne, ende sijne huysfrouwe goederen, onder des viants gebiet leggende, gefrustreert sijnde (aengemerct deselfde al over drie jaeren van 't hoff van Utrecht aengetast ende geconfisqueert sijn geweest) mitsgaders daerenboven noch meest alle syne huysraet ende inboel, tot onderhout van hem ende syne familie, tot onderpant verset ofte verkocht hebbende, genootsaecht is geweest hem tot Uwer Excellentie te adresseren, ende deselve syne noot door sommige vrienden te kennen te geven. Welcke Uwer Excellentie verstaen hebbende be-

(1) Met deze schildering van Leiden tijdens het beleg vergelijkte menhet *carmen trochaicum* van denzelfden J. Douza, *ad Janum Haulenum*.

lieft heeft den suppliant commissie te verlenen van die tijd af 'tvoersz. vendele, wt den naem ende van wegen Uwer Princelijcke Excellentie, als capiteyn te bedienen, op alsulcke gagie ende tractement, als allen andere hoplyuden, van gelijcke qualite sijnde, door ordonnantie Uwer Princelijcke Excellentie, toegeleyt is. Ende hoewel de suppliant wel verhoopt hadde, dat so in 't regard van 't geene hier voor verhaelt es, als oock de commissie van superintendencie, den suppliant over die van Leyden by Uwer Excellentie verleent, voort aen alle quotisatien, leeninge ofte weeckgelden exempt te sijn, ende te genieten die immunityten ende vrydommen allen anderen capiteynen, in dienst van Uwer Excellentie ende 'tgemeen lant wesende, toegelaten, soe schijnt nochtans, dat die van Leyden op sulcx weynich gepast hebben, maer hebben ter contrarie hun vervordert niet min dan te voren, den suppliant te belasten, boven de somme van twee en veertich gulden, welcke sy tegens alle recht ende redenen pretendeerden, al van den tyden van haer eerste beleigh aen den suppliant ten achteren te sijn, mit seeckere leeninge van vijflich keyzers gulden, mitsgaders noch andere weeckgelden, om daer mede de costen van hare fortificatien te vervullen; behalven noch den hondersten en vijftichsten penninck van de huysen, ende dat noch onverdraechlicxste is, hebben hen niet gescaemt den suppliant mit Jacob van der Does, synen neve, nu onlaux, mede in haer lotinge te brengen, omme mede met haren anderen borgeren naer Campen te trecken pionnieren. In alle welcken den suppliant tot noch toe die van Leyden wel te willen heeft willen wesen, liever hebbende van sijn eygen gerechticheyt te wijcken, dan hem selven mitter daet (waertoe hy wel veroorsaect hadde geweest) jegens 't geweld van den magistraet te opposeren, ten eynde, wt oorsaecke van dien, geen meerder inconvenient soude mogen ryzen, ende soude alsnoch Uwe Excellentie met dese syne doleantie niet moeyelick gevallen hebben, ten waer saecke, dat die van Leyden voersz. hun niet genoeg latende mettet gunt voor verhaelt is, den suppliant noch alle dagen meer ende meer met nieuwe impositien waren beswarende, in consequentie treckende des suppliants goetwillicheyt, als hebbende den selfden met andere vijflich gulden wederom op een nieu belast, op peyne van in gyselinge te gaen off *de facto* met soldaten deselfde geexequuteert te worden, in alle schijn of hem enige superintendencie wt den name van Uwer Excellentie over den suppliant gegeven waer. Ende also 't selve tenderende is tot groote cleynachtige van Uwer Excellentie commissie, ende des suppliants uterste bederffnisse, so is deselfde hem keorende tot Uwer Princelijcke Excellentie, versoeckende by desen in alle reverentie ende dienstwillicheyt, dat Uwe Excellentie gelieve sijn autoriteyt te interponeren, ende den suppliant voor te staen in dese syne gerechticheyt, ordonerende die van Leyden by missive, den suppliant voortaan uuyt oorsake van sodanige scattinge ende leeninghe, ongemolesteert te laten, sonder hem te vervorderen eenighe superintendencie over denselven te exerceren, aengemerckt het in geen reden gefundeert en is, dat, de suppliant den name hebbende van capiteyn te wesen, een ander die profyten van dien soude genieten.

NIEUWE HISTORISCHE WERKEN.

GESCHIEDENIS DER FRAAIJE LETTEREN EN KUNSTEN.

Vruchten, ingezameld door de aloude Rederijk-kamer de Wijngaardranken te Haarlem. Haarlem 1833—1840, 3 deelen. 8°.

In Haarlem bestaat nog altijd de aloude rederijk-kamer de wijngaardranken, doch deze is in een modern genootschap, in eene gewone letterkundige maatschappij veranderd, en brengt de in haar midden gehouden voorlezingen, van tijd tot tijd, onder den titel van *Vruchten* aan het licht. Wel beschouwd, is dit werk alzoo een *Museum*, een *Magazijn*, niets meer en niets minder, en daar nu de meeste gewesten een afzonderlijk tijdschrift, voor het minst een literarische-historische almanak bezitten, en vele beoefenaars der geschiedenis en fraaije kunsten, in het geven van bijdragen en nalezingen, weleens eene stedelijke en niet zelden eene individuele afzondering maken, zoo wordt een algemeen overzicht der fragmenten en mededeelingen, welke de literatuur schier dagelijks oplevert, met er daad eene wezentlijke behoefte; voorzeker in de hier bedoelde provinciale en stedelijke verzamelingen, die elkander misschien een weinig verdringen, en, door eene alte lokale strekking, zich zelfs den weg afsnijden tot meer bekendheid, is veel goeds, en oneindig veel waarvan geen beoefenaar der geschiedenis onkundig mag blijven, opdat een ieder ten minste zijn voordeel doe met datgene, wat hem, naar den aard zijner bijzondere studie, het meest aangaat. Uit dien hoofde, het is reeds vroeger gezegd, denken wij den inhoud van alle soortgelijke *Analekten*, onder welken titel dan ook in het licht komende, beknopelijk op te geven, en beginnen, ter eere van Laurens Koster, met den letterkundigen arbeid zijner dankbare en waardige zonen.

Het derde of jongste deel der haarlemsche *Vruchten* dagteekent van 1840, en zal voorzeker niet het laatste zijn. Wat wij nu ontvingen bestond in een: *Iets over het leven en de schriften van Antonius van Dalen*, door zijne geschiedenis der orakels den geleerden allezins gunstig bekend, 2. in een *Levensberigt van den haarlemschen geneesheer Cornelis Jacob van den Bosch*; 3. in een *Berigt wegens den haarlemschen dichter P. Merkmán*; 4. *Herinnering aan de haarlemsche dichteres Femina Hugaart, geb. Heems*; 5. *Iets over Tijl Uilenspiegel*, met mededeeling van een paar fragmenten uit de beide eenigzins zeldzame latijnsche vertalingen van dat volksboek. Verder een paar bellettristische opstellen over *beeldhouwkunst*, en het spreekwoord *lange kleëren korte zinnen*, benevens eenige gedichten, waaronder alleen de *hulde aan den bouw-*